

proměny

...městského prostoru

zpravodaj nadace proměny

září 2010

Vydává nadace PROMĚNY pro všechny, kdo chtějí žít ve městech přátelských k lidem.

Slovo z nadace

Co si představíte pod spojením: veřejný městský prostor? Volný pohyb městem – pěšky nebo na kole; upravené parkové plochy; inspirativní prostředí; místa k zastavení, posezení, setkávání; chuť vyrazit do ulic, parků, na náměstí nebo nábřeží jen tak, protože je tam příjemně? Anebo pocit stísněnosti a omezení; věčné klíčování mezi překážkami, jedoucími i parkujícími auty; obava sednout si někde na lavičku nebo dokonce na trávu; strach vyrazit do města na kole; snaha zkrátit pobyt v městských ulicích na minimum nutné k vyřízení potřebného?

První asociace – jinde v Evropě realita a běžný standard, v našich městech bohužel pořád vzácné a nedostatkové „zboží“. Jistě, mnohé se v posledních letech změnilo k lepšímu, situace popsané v druhém příkladu jsou bohužel stále ještě běžné. Snaha, aby se česká města postupně přibližovala evropskému trendu, jsou jedním z dlouhodobých cílů nadace PROMĚNY.

Naše aktivity se zaměřují na **veřejnou zeleň**: parky, veřejně přístupné zahrady, školní zahrady a rekreační plochy zeleně ve městech celé České republiky. V programu PARKY jsme od roku 2006 podpořili kompletní obnovu tří městských parků částkou bezmála 45 miliónů Kč, čtvrtý je na začátku své proměny, další parky se vybírají.

Nadace nezustává v roli pasivního dárce finančních prostředků. Víme, že prostředí měst a jejich obyvatelé jsou dvě neoddělitelné součásti jednoho celku. Řadu našich aktivit proto zaměřujeme na veřejnost. Projekty PROMĚN podporujeme akcemi v parcích, zapojujáním jejich malých i velkých příznivců, soustavnou informovaností a vedením dialogu s těmi, pro které se parky tvoří především.

Neustále také hledáme nové příležitosti pro rozvoj spolupráce na projektech, které přispějí k tomu, aby byla naše města k lidem přátelštější a otevřenější. Připojit se k nám může každý. Třeba podporou **veřejné sbírky proPARK** nebo zapojením se do nové **Výzvy 2010–2011: MĚSTSKÝ PROSTOR**. Podrobnosti najdete na následujících stránkách nebo na www.nadace-promeny.cz Osobně se s námi můžete potkat na festivalu **Zažít město jinak 2010**. Koná se v sobotu **25. 9. od 12 do 20 hodin** v okolí Tylova náměstí a Náměstí Míru v Praze na **Váňovkách**. Přijďte nebo přijedte na kole a zaPARKujte na stanovišti nadace PROMĚNY. Rádi vás uvidíme.

Chceš taky udělat něco proPARK?

Pokud se vám činnost nadace líbí a chtěli byste své sympatie proměnit ve skutek, můžete se mimo jiné zapojit do **veřejné sbírky proPARK** a to buď zasláním libovolné částky na účet **sbírkového konta: 43-6714700217/0100** nebo **zakoupením propagačního předmětu** na některé z našich akcí (jejich aktuální přehled najdete na www.nadace-promeny.cz). Sbírkou získané prostředky použijeme na výstavbu parků, veřejně přístupných zahrad a další aktivity pro veřejnost spojené s ožívováním městských prostranství.

Vybíráme z obsahu

- Program PARKY
- Proměny pod drobnohledem
- Výzva 2010–2011: MĚSTSKÝ PROSTOR
- Váš tip na proměnu
- Možná vás bude zajímat

Nadace PROMĚNY

podporuje obnovu městských parků v České republice a motivuje veřejnost k jejich aktivnímu využívání. Naším cílem jsou pozitivní proměny měst a zvyšování kvality života jejich obyvatel. Pomáháme zakládat a udržívat parky ve městech, proměňujeme zanedbaná a opuštěná místa v prostor pro život, poskytujeme nové možnosti pro jejich využití, a motivujeme tak děti i dospělé k aktivnímu trávení volného času v městské zeleni.

proměny: kdo jsme a co děláme

Proč PROMĚNY?

Jméno nadace jednoduše vyjadřuje podstatu jejího poslání. Ideou, která stála před necelými pěti lety u zrodu organizace, bylo podporovat proměny prostředí, ve kterém stále více lidí tráví větší část života. Hlavním tématem se pak stala městská zeleň. Grantový program PARKY, který se postupně vyvinul ve snaze nabídnout našim městům chybějící formu pomoci, dnes tvoří pomyslnou páteř nadace. Na ni se nabalují další aktivity, z nichž všechny mají dva společné jmenovatele: městskou krajinu a lidi.

Program PARKY

Cílem stěžejního nadačního programu PARKY je podporovat proměny konkrétních městských zelených prostranství. O nadační příspěvek v něm mohou žádat města z celé České republiky, jež splňují podmínky aktuální grantové výzvy.

Do předešlé grantové výzvy, zveřejněné na začátku letošního března pod heslem „Hledáme PARK, zn. PROMĚNU podpoříme“, se přihlásilo 19 žadatelů – měst s projektovými záměry na proměny svých parků. Z doposud probíhajícího grantového řízení vzejde na konci roku čtvrtý velký projekt, který nadace v následujících letech podpoří. Zajímá vás, ve kterém městě se již brzy začne uskutečňovat PROMĚNA? Není vám náhodou něčím blízké? Navštivte naše webové stránky, kde najdete přehled všech měst, jejichž projekty nadace aktuálně posuzuje.

Náš park je můj svět

Ačkoliv jsou příspěvky nadace PROMĚNY určeny na rozvoj městské zeleně, cílem jednotlivých projektů je současně hledání přesahů do dalších oblastí života ve městě. Naší snahou tak je pomáhat přeměňovat městské parky v místa, která se stanou nejen oblíbeným veřejným prostorem k rekreaci, ale také inspirativní „dílnou“ pod širým nebem, které konkrétní náplň dají až její návštěvníci. Park se tak v nejrůznějších pojetích může proměnit v divadlo, interaktivní učebnu, výtvarný ateliér, dobrodružnou stezku, tajemnou džungli, piknikovou zónu, zelený chrám, hemu, tiché zákoutí, tajné dveře do minulosti, ostrov pokladů...

Program s názvem NÁŠ PARK – MŮJ SVĚT napomáhá oživovat proměňovaná prostranství, propojuje místo s lidmi, a představuje tak důležitou součást proměny. Aby nový prostor odpovídal požadavkům jeho návštěvníků, předchází proměně oslovení veřejnosti a místní průzkum. Všechny dostupné informace včetně historických souvislostí jsou podkladem zadání pro vznik první architektonické studie. Tu její autoři dotvářejí mj. na základě diskuse vedené s veřejností. Po celou dobu projektu se také pořádají akce v parcích pro malé i velké; informujeme, ptáme se, vystavujeme, vedeme kroniky, pátráme v archívech i vzpomínkách pamětníků, kreslíme, fotíme. To vše s lidmi, kteří svůj park znají nejlépe a jsou jeho nejčastějšími návštěvníky.

Proč máme rádi parky?

- zpřijemňují nám život ve městě
- pobyt v nich uklidňuje i inspiruje
- poskytují estetický zážitek
- tvoří pomyslné plíce města
- jsou místem setkávání
- nahrazují chybějící přírodu ve městě
- zbavují nás stresu a nabíjejí energii
- vytvářejí volný prostor pro hru, sport a relaxaci

Určitě byste vymysleli desítky dalších dobrých důvodů, pro něž se vyplatí podporovat a rozvíjet parky ve městech. Přičinit se o to můžete i společně s námi. Inspiraci možná najdete hned na následující stránce.

Proměny pod drobnohledem

Pro lepší ilustraci toho, že nadační příspěvky nemají přímý dopad jen na městskou zeleň, jsme vybrali z příklady zdánlivě malých proměn, jejichž iniciátorem byla nadace a jež se realizovaly díky projektům, které podpořila.

Proměna přání v lavičku se uskutečnila v rámci pilotního projektu Šenovské parky (2006–2009). Při veřejném projednání první architektonické studie dvou nových parků v Kamenickém Šenově padla z publika otázka na možnost vytvoření místa, které by umožňovalo vychutnávání krás přírody ve dvou. Vtipně formulovaný dotaz tehdy pobavil všechny přítomné, dnes ovšem najdete v Dvořáčkově parku pod šenovským náměstím tzv. líbací lavičku. Vytvořil ji výtvarník Michal Stránský; potřebnou kulisu posezení ve dvou začas vytvořil vzrostlé keře šeňků. Tento příklad je ukázkou individuálního přístupu, který v našich projektech uplatňujeme. Na začátku jedné proměny může stát třeba jen otázka.

Proměna trafostanice v inspiromat byla součástí obnovy broumovského parku Alejka (2007–2010). Na začátku jírovcové aleje, která tvoří promenádní dominantu parku, stávala až do zahájení rekonstrukce nevhledná trafostanice. Její přeložení mimo území parku a uplatnění nadačního konceptu *infosystém 4P* dalo vzniknout originální informační tabuli, která nejenom usnadňuje orientaci v prostoru Alejky, ale hlavně přináší návštěvníkům parku trvalou inspiraci k možnostem využití jeho jednotlivých částí. Informační prvek vytvořil sochař Mgr. A. Martin Janda a je součástí souboru jednotně pojatých prvků v parku.

Zaujaly vás naše „malé“ proměny? Podrobnosti nejen k těmto dvěma najdete na našem webu v sekci *parky*.

Rozhodli jsme se zaPARKovat* celou republiku PARKY.

Přidáte se?

* zaPARKovat: 1. bavit se v parku; 2. zaplnit území parky

Grant pro park

Co vlastně představuje nadační podpora jednomu projektu? Grant poskytovaný městům v rámci programu PARKY může tvořit až 25 mil. Kč pro jeden projekt. Tento příspěvek je určený nejen na realizaci stavebních a vegetačních úprav parku, ale rovněž na přípravu projektu, organizaci architektonické soutěže včetně vyplacení cen vítězům a zpracování všech stupňů projektové dokumentace. Kromě finančního příspěvku obdrží město od nadace PROMĚNY také odbornou a komunikační podporu projektu po celou dobu jeho trvání. Po dokončení všech prací a opětovném zpřístupnění obnoveného prostoru veřejnosti může město navíc získat další nadační příspěvek určený na údržbu parku, a to dokonce ve třech následujících letech. Taková forma podpory rozvoje městské zeleně, jakou nadace PROMĚNY nabízí, je u nás zatím zcela ojedinělá.

(K)roky jedné proměny

Jaké kroky vedou od zahájení spolupráce nadace s vybraným městem do otevření nového parku a jak dlouho (obvykle) trvá jedna proměna? Stručný harmonogram vychází z předpokladu, že spolupráce začíná ve fázi, kdy je zpracován pouze projektový záměr.

- **rok 1** – místní průzkum, architektonická soutěž na návrh nového parku, veřejná prezentace projektu a diskuse s veřejností
- **rok 2** – příprava projektové dokumentace, výběr dodavatele stavby, zahájení stavebních prací
- **rok 3** – realizace stavby
- **rok 4** – zpřístupnění nového parku veřejnosti

Základní etapy projektu, soustavně podporované prací s veřejností, tvoří vlastně jen část proměny jednoho parku. Důležitá je už příprava projektového záměru, které se město věnuje ještě před podáním žádosti o nadační příspěvek, a po proměně pak kvalitní péče o park. Pečlivá příprava projektu se přímo odráží v jednotlivých etapách realizace i v konečném výsledku. Více jak tři roky trvající projekt města s podporou nadace PROMĚNY se po dokončení stavby může prodloužit o další tři. Nadace městu umožňuje čerpat finanční podporu i v období důležitém pro řádné „zapojení“ nového parku, kdy se rozrůstá nově vysazená zeleň, obyvatelé města se s novým prostředím sžívají, případně se odstraňují nedostatky, které dokáže odhalit až každodenní provoz. Nadační příspěvek na údržbu je na straně města podmíněn řádnou péčí o park a podporou jeho využívání veřejností.

Nadace PROMĚNY vyhlašuje **Výzvu 2010–2011: MĚSTSKÝ PROSTOR**. Cílem je podpořit obnovu a oživení městských prostranství v rámci nadačního programu PARKY.

Chceme podpořit realizaci originálních projektů, které rozvíjejí městskou zeleň, a současně nabízejí přesahy do dalších oblastí tvorby veřejného prostoru.

Možná víte o zajímavém projektu PROMĚNY veřejného prostranství. Možná jste dokonce jeho autorem?! Nebo znáte park, kterému by PROMĚNA prospěla.

Připojte se k hnutí PROMĚN a staňte se iniciátorem projektu, který může nadace PROMĚNY proměnit ve skutečnost!

Zašlete nám svůj tip na proměnu do 31. 3. 2011!

Na základě vašeho doporučení oslovíme potenciálního žadatele (město) ve věci nabídky podání žádosti o nadační příspěvek a dalšího hodnocení projektu.

Žadatelem může být město s více než 8 tisíci obyvateli nebo městské obvodů a městské části s vlastními orgány samosprávy bez omezení. Města mohou požádat o nadační příspěvek nejpozději do 30. 4. 2011.

Podmínky pro poskytnutí nadačního příspěvku a kritéria výběru jsou uvedena v metodice pro žadatele o nadační podporu, která je k dispozici na webových stránkách nadace v sekci *granty*.

Váš tip na proměnu

Jak postupovat, pokud chcete zaslat svůj tip na proměnu či návrh projektu:

1. Prostudujte si základní podmínky výzvy na webu nadace v sekci *granty*
2. Vyplňte jednoduchý formulář „Tip na proměnu“.
3. Vyplněný formulář zašlete:
  - e-mailem na projekty@nadace-promeny.cz nebo
  - poštou na adresu nadace PROMĚNY, Nad Krocínkou 55, 190 00 Praha 9.

Do předmětu mailu nebo na obálku uveďte „Tip na proměnu“. Vaše doporučení přijímáme **do 31. 3. 2011**. Všechny předkladatele návrhů budeme kontaktovat s informacemi o postupu nebo o vyřazení návrhu z dalšího hodnocení.

Vyčíslené proměny

V letech 2006–2010 nadace PROMĚNY: vyhlásila **3 grantové výzvy** v programu PARKY, opakovaně tak přímo oslovila více než **250 obcí** v celé České republice, přispěla k vybudování **3 městských parků**, rozdělila příspěvky v celkové výši téměř **45 miliónů Kč**, byla spoluvyhlašovatelem **2 architektonických soutěží**, poskytla příspěvky na vypracování architektonických návrhů parků v **5 městech** a uspořádala **desítky doprovodných akcí pro veřejnost**. Nové parky mohou díky nadaci využívat lidé v Kamenickém Šenově, v Broumově, brzy také v Sušici, a letos probíhá výběr dalších kandidátů k proměně. Seznam míst, jejichž tvář se změnila k lepšímu díky podpoře nadace PROMĚNY, se postupně rozrůstá a podíl na tom nyní můžete mít i vy. Stačí přijmout výzvu prezentovanou na str. 3. Třeba zrovna díky vám se podaří zaPARKovat další město v České republice.

Možná vás bude zajímat

Proč nadace podporuje právě parky?

Jsme přesvědčeni o tom, že péče o veřejný městský prostor je v České republice dosud velmi opomíjená oblast. Kvalitní městský park, funkční veřejná prostranství a rekreační plochy zeleně – to je něco, co našim městům bohužel stále chybí. Zakladatelé nadace se rozhodli zaměřit její poslání na tuto problematiku cíleně a v takové míře, jakou se jí doposud žádná z českých neziskových organizací nezabývala.

Co je cílem Výzvy 2010–2011: MĚSTSKÝ PROSTOR a čím se liší od předchozích grantových výzev?

Cíle výzev zůstávají stejné: chceme podpořit rozvoj zelených veřejných prostranství v našich městech. Zatímco grantové výzvy byly dosud směřovány přímo na města a obce, Výzva 2010–2011: MĚSTSKÝ PROSTOR se obrací na odbornou veřejnost (tj. architektky, krajináře, zahradnické firmy, umělce, školy apod.). Chtěli jsme oslovit co nejširší spektrum lidí, kteří problematiku veřejného prostoru vidí z trochu jiného úhlu než městské samosprávy, a mohou tak upozornit na místa, která zatím na svou příležitost čekají. Žadatelem, respektive příjemcem grantu, zůstává i nadále obec. Věříme, že naše iniciativa může napomoci rozjezdu zajímavého projektu. I v tom spočívá poslání nadace.

Proč jako příjemce grantů preferujeme obce?

Nadace poskytuje podporu proměnám veřejných prostranství. Cílem našich aktivit jsou nejen proměny samotné; chceme, aby tyto prostory byly i po rekonstrukci dlouhodobě funkční a udržované. Veřejná prostranství vlastní, spravují a udržují převážně obce, proto je podpora určena jim. Ne každý si uvědomuje, že obnovený prostor zvýší finanční nároky na údržbu, než jaké vyžadoval do té doby. Nadační příspěvky na realizaci projektů ve veřejném prostoru jsou z tohoto důvodu určeny veřejné správě.

Jak vybíráme projekt, kterému poskytneme podporu?

Při hodnocení předložených projektů se zaměřujeme především na potenciál zájmového území, ojedinělost záměru, poptávku veřejnosti po plánované proměně, dlouhodobou udržitelnost veřejného prostoru a v neposlední řadě připravenost projektu resp. žadatele a jeho schopnost zajistit trvalou péči o obnovený prostor.

Proč nepodporujeme více proměn?

Nadace PROMĚNY zahájila svou činnost v roce 2006, grant poskytovaný jednomu projektu může tvořit částku až 25 miliónů, jedna proměna pak trvá minimálně tři roky. Klademe důraz na kvalitu uskutečněné

proměny, jejich podporu pojmáme komplexně – od přípravy projektu, zapojení veřejnosti, uspořádání architektonické soutěže, přes zpracování projektové dokumentace, realizace stavebních a vegetačních úprav, komunikační podporu, až po údržbu nového parku. Počet projektů tedy odpovídá rozsahu a charakteru naší podpory.

Z jakých prostředků jsou nadace a její projekty financovány?

Činnost nadace dlouhodobě podporuje její zakladatel Karel Komárek, finanční a investiční skupina KKCG a další soukromí dárci, jejichž přehled je zveřejněn na našem webu a díky nimž realizujeme všechny úspěšné proměny městských parků. Příspěvt PROMĚNÁM třeba i drobnými částkami mohou také jednotlivci, např. prostřednictvím veřejné sbírky proPARK. Děkujeme všem, kteří se jakkoliv zapojují do činnosti nadace.

Zajímají-li vás další podrobnosti o našich aktivitách, možnostech získání grantu nebo příležitostech ke spolupráci, navštivte naše webové stránky nebo kontaktujte kancelář nadace.